

ZERRATEGI INDUSTRIALAREN EGITASMOA PIRINIOETAN

Gure pagadiak mozteko bidea ireki diote instituzioek italiar multinazional bati

Italiako Florian enpresak zerrategi erraldoi bat kokatu nahi luke Okzitaniako Lannemezan hirian. Makroproiektu hau gauzatuko balitz, ahortzi Zuberoa, Nafarroa Beherea eta Lapurdiko oihanpe ederrak eta pagadi zabalak. Hain zuzen, Pirinio osoko pagoak liratezke ustiatutik segetia hornitzeko. Instituzio nagusiek eta oihangintzako egitura potoloenak oniritzia eman zioten 2019ko abenduan izenpeturiko gutun baten bidez. Horrela deskubritu zuten egitasmoa hautetsi eta herritarrek. Orduz geroztik, aurkako mobilizazioa indartuz doa.

 JENOFA BERHOKOIRIGGIN

Florian italiar multinazionala Pirinioetako pagadien begira dugu, neurri-kanpoko gosearekin; eta bidea irekiz gero, erabat itxuraldaturik eta suntsiturik genituzke gure mendi eta oihanak. Hain zuzen, Lannemezan (Okzitania) hirian zerrategi industrial bat irekitzeko asmoa du multinazionalak, eta aurkezturiko zifrak asebetetzeko bidean, mendikate guztia litzateke ustiatutik –mozteen %40 Biarnoan eta Ipar Euskal Herrian litzateke, adibidez–. Horrez gain, kantitate guztia ez balu Pirinioetan biltzen ahal, Frantziako erdialdeko mendigunera ere bideratuko luke zuhaitzen mozketak, egitasmoaren aurkezpen txostenean agertzen denez. Arazo nagusia da, bizpahiru urtez diskretuki eraman lanari esker,

instituzio nagusien –Frantziako Estatuak, Okzitania Eskualdea, Lannemezango hiri eta hiri elkargoa– oniritziak eta finantzamenduak lorturik dituela.

Pascal Lachaud Capvern Okzitaniako herrixkako auzapez-ordeak kontatzen dio ARGIAri nola 2019ko abenduko herri elkargoko bilera batean deskubritu zuen Florianen makroproiektua: “Unilateralki aurkeztu ziguten, inolako kontzertazio eta negoziatze gabe”. Garapen ekonomikoa helburu, pagadiak ustiatzeko bide berriak ikertzeko gogetan kokatu zuen italiar multinazionalaren egitasmoa Lannemezango Herri Elkargoa. “Badu bizpahiru urte instituzioekin harremanetan zela enpresa. Nahiko arraroa da oihantzea hautetsi gisa proiektuari lotua zarela, baina inolako

kontzertatze gabe”, gehitzen du, kexu.

Dokumentu garrantzitsu bat du esku artean italiar multinazionalak: 2019ko abenduaren 16an hamabi egiturek izenpeturiko gutuna, zeinetan argiki bideratzen dizkieten haien baimena eta laguntza. Lannemezango Herri Elkargoa, prefekturak, Lannemezango Udala eta Okzitania Berriako Eskualde Kontseilua dira izenpetzaileen artean, baita oihangintza arloko egiturak ere –ONF oihangintza kudeatzen duen Frantziako egitura publikoa, Fibois Okzitaniako oihangintzako interprofesionala, Alliance Fôret Bois oihanen jabe pribatuen arteko kooperatiba, eta beste; COFOR oihanak dituzten herrietako elkarteak ere alde agertu da, nahiz eta baldintza batzuk jarri–. Ikusirik, egitasmoa bidera-

ZUHAITZ MOZTE MASIBOA.

SOS Forêt Pyrenées taldeak egin konparaketari segi, urtero 1.200 futbol-zelairen heina luke moztuko Florian enpresak.

tzeko bermerik gabe Florian enpresa ez litzatekela bertaratuko, gauzatu ahal izateko hainbat konpromiso zehazten dituzte gutunean.

Dokumentu hau irakurritz, ohar-tzen gara hastetik buru guztia lotzeko elementuak segurtaturik dituela multinazionalak. Hasteko, eskatzen duen pago kopurua: urtero 20.000 m³ zur bideratzeko engaiamendua harturik du ONF egiturak, Union Grand Sud izeneko udalen arteko egiturak bost urtez urtero 45.000 m³ furnitzekoa, eta Alliance Forêts Bois urtero 5.000 m³ segurtatzen dizkio –aldi oro ongi zehazturik, “eskaturiko kalitatezkoa” izanen dela hornigaia–. Ikerketa ezberdinen finantzatzeko engaiamendua harturik dute Okzitania-ko Kontseiluak zein Frantziako Estatuak.

Segeria bideratzeak 11 milioi euroko kostua luke, eta instituzioen konpromiso ei segi, %60 diru publikoz finantzatua litzateke. Makineria Florian enpresak ekarriko luke, baina terrenoa, obrak, eraikinak eta pagadietara heltzeko bide berrien eraikitze lanak instituzio publikoek ordainduko litzukete. “Onartezina” aurkakoentzat. Askari ez balitz ere, ondoko

konpromisioa ere hartzen dute gutunaren izenpetzaileek: “–Proiektuaren onespena helburutzat jarririk–, herritarrekin eta ingurumen arloko elkarteekin kon-tzertazio bat eramateko engaiamendua”.

Argi ukan behar dugu Lannemezanen kokatua baldin bada ere segeria, Pirinioetako oihan guztiak dituztela ustatuko”

Jean-Francois Blanco
hautetsi ekologista

Hego Euskal Herriko basoak oraingoz ez baditu begiztaturik ere, “arriskua” hor dagoela dio Jean-François Blanco Akitania eskualdeko hautetsi ekologistak: “Horretarako jabeen akordioa beharko luke enpresak... Baina ikusirik zer nola-ko zur kantitatea beharko duen, argi da

ahal bezainbat hedatu nahiko duela”.

Hamabost urtez, urtero 50.000 m³ segatu nahi litzuke; eta datu ofizialei segi, begiztaturik dituen pagoak kausitzeko gisan, 250.000 m³ litzuzke moztu beharko urtero –ekologisten kalkuluen arabera, 400.000 eta 540.000 m³ litzuzke segatuko–. Hain zuzen, zerrategira doan metro kubo batentzat zazpi eta hamaika metro kubo artean moztu behar izaten direlako. Desmasia irudikatzeko konparaketa argia bideratzen dabil SOS Forêt Pyrenées egitura: urtero 1.200 futbol-zelairen heina luke moztuko.

“Ekozidio” bat, ekologisten ikuspegitik, klima larrialdia- ren testuinguruan are onartezinagoa dena. Gaur egun moztan dena baino bi edo hiru aldiz gehiago moztuko litzuzke Italiako enpresak. “Florian segeriak eskatzen duen zur kopuruari erantzuteak erran nahi luke Pirinioetako pagadiak azkarki hondatzen ditugula, bioaniztasuna gogorki kaltetuz; eta gainera, orain arteko oihangintza- ren sektorea kolpatuz”, dio Pascal Lachaud-ek, Touche pas à ma forêt edo Ene oiha- na ez hunki kolektiboko bozeramaileta- rikoa ere denak.

Makroproiektuaren berri ukan bezain laster osatu zuten Touche pas à ma forêt kolektiboa, iazko otsailean hainbat herritar, egitura eta hautetsik. Berrogei egituraz gora biltzen ditu –sindikatuak, giza eskubideen eta ingurumenaren arloko elkarteak, zein alderdi politikoak–, baita 600 bat herritar ere. Biltzar publikoz biltzar publiko dabilta, orain arte instituzioetako bulegoetan diskretuki loturiko egitasmoa ezagutarazteko xedez. Makroproiektua ezagutzeko aukera emanez gero, argi da informatua izan nahi duela herritarrak. Horren lekuko, iazko ekainean antolaturiko lehen bilkura publikora 350 bat lagun hurbildu izana, eta ondokoetan ere kopuru handian bildu izana. Informatzeaz gain, herri-presioan ere dabil kolektiboa. 1.300 lagunek manifestazioa burutu zuten Lannemezanen iazko urrian, bezperan beste hainbeste bildu zirelarik Pirinioetan zehar antolaturiko bost martxa ezberdinetan. Segeria industrialaren kontrako petizioa ere dute 61.000 herritarrek izenpeturik.

ONF egitura publikoaren kalkuluei segi, galdetutakoaren %45 ez da zuzenean eskuragarri; hots, bideak eraiki behar liratezke –diru publikoarekin–, kostu ekologikoa eta ekonomikoa are gehiago puztuz. Euskal Herriko eta Bearnoko eremuetan oihanzaina eta SNUPFEN sindikatuko kide den Ramuntxo Teletxeak argi du: “Ezingo diogu erantzun Florian enpresaren eskaerari”. Kantitateaz gain, eskatzen duen kalitateari dagokionez ere ezinezkoa zailakoa. “Kalitate oneko enbor lodiak” begiztaturik ditu multinazionalak. “Badu hogeita hamar urte baso publikoetako enbor lodien mozketa dela lehentasuna, hori horrela gehienak bildurik dira”.

“Florian taldeari enbor lodiak furnitu beharrean, zentzu onari segituz, oihanean utzi behar genituzke pusan, gero naturalki hiltzen utziz, basoan deskomposatzeko. Bestela, oihanek pobretzen jarraituko lukete, haien funtzionamendu ekologikoa ere gehiago hondatuz, eta kapital ekonomikoa ere ttipituz”, kolektiboaren arabera. Iritzi berekoa da Teletxea: “Zuhaitz zaharrak behar ditugu, oihanaren ekosistemaren orekarako”. Dionaz, 130 urtez goragoko pagoei esker, “sekulako aberastasuna dugu” gure basoetan, baina aldi berean “biziki hauskorra” ere dena. Horregatik zaio “ezinbestekoa” zuhaitz zaharrak bizirik uztea, ekosistema osasuntsua segurtatzeko gisan.

IRITZI-BILKETA ABIARAZTEA LORTU DUTE

Mobilizazioari esker, iritzi bilketa bat abiatzea onartu zuen iazko azaroan Pirinio Garaietako Prefekturak. Egitasmoaren eramaileak, udalak, instituzioak, elkarteak, herritarrak... zerrategiaz hunkiak liratezkeen eragile guztien gogoe-tak biltzen hasiak dira. Lachaud hautetsi militanteak Okzitaniako Kontseiluko presidentearen partetik jakin berri duenez, prozesu hau bidean deino moratoria bat finkatu dute. Horrez gain, exijitu bezala, kolektiboa inkestaren jarraipen-batzordean ere da, aitzinamendua hurbiletik segitzeko gisan.

Hala eta guztiz ere, mobilizazioa ez dute horretan uztekoa: “Proiektua bertan behera gelditu arte mobilizaturik egonen gira”. Zentzu horretara, urtarri-lean egindako biltzarrean, ondoko sei hilabeteetako protestak adostu zituzten. Okzitaniako Tolosako Capitole plazan elkartuko dira otsailaren 14an eta hila-betero protesta bat bideratu ondoren, ekainaren 5 eta 6an berriz, Oihanaren Besta ospatuko dute Pirinio Garaietako baso batean.

HAUTETSIEN GEHIENGOAK EZ DU EGITASMOAREN BERRI UKAN

Alta, instituzioak gauzapearen alde engaiatu badira ere, kolektibitate hautetako hautetsiak ez dira informatuak izan. Lapurdi, Nafarroa Beherea eta Zuberoako hautetsiekin mintzatzea aski da, ohartzeko ez dela egitasmoaz hitz egin. Xole Aire Urepeleko auzapezak zehaztu digunez, Euskal Hirigune Elkargoan ez da proiektuaren aurkezpenik egin. Haatik, aipagaien artean ukan zuten Garazi-Bai-gorri eremuko hautetsien arteko azken bileran. Zurarekin energia ekoizteko asmoz dabilen Sugarai egitasmoko ordezkariak egon ziren haien proiektuaren aurkezten. “Sugarai ttipi anitz muntatu nahi lituzkete Euskal Herrian barna, oihana gure eskuetan geldi dadin. Guk adibidez, Urepeleko ibarrarentzat begi onez ikusiko genuke horrelako proiektu bat”. Multinazionalaren aurkako adierazpenik ez bazen argiki atera ere, tokian-toki kudeaturiko oihangintzaren aldeko estrategia nagusitu zen bileran.

Gaurko egunean, ehun bat hautetsi dira kontra kokatu, Mendiko Hautetsien Gutuna izenpetuz; eta oraingoz 30 bat kolektibitatek dute aurkako delibero bat bozkaturik. Tartean dugu Louis Labadot Mauleko auzapeza; justuki irailean herri-

AURKAKO MOBILIZAZIOA ANTOLATUZ DOA.

3.000 lagunez gora batu ziren iazko udazkenean, segeriaren aurka antolaturiko martxa ezberdinetan.

ko etxean informazio-bilkura ere antolatzen lagundu zuena. “Jakirik 1.600 herri direla hunkirik, ez da anitz. Horregatik zaigu ezinbestekoa informatze-lana, elementu guztiak esku artean ukanik argiki kontra kokatzen direlako hautetsiak”. Lapurdi, Nafarroa Beherea zein Zuberoako herritar eta hautetsiak informatu nahian dabilta Touche pas à ma forêt kolektibokoak, segeria ez bada Euskal Herrian kokatzekoa ere, zuzenean hunkia litzatekeelako Euskal Herria.

Errotik egitasmoaren kontra da Blanco eta dionaz, hautetsiek “sekulako ardura” dute: hauek kontra agertuz gero, ez lirateke eginen. “Argi ukan behar dugu segeria Lannemezanen kokatua baldin bada ere, guztiak hunkiak izanen garela, Pirinioetako oihan guztiak dituztelako ustiatuko”. Lehen lerroan jartzen ditu Alderdi Sozialistako hautetsiak, Okzitaniako Eskualdean eta Lannemezan hirian boterean direnak, eta orain arte alde kokaturikoak: “Erabakigarria izanen da sozialisten postura. Kontra direla argiki adieraziz gero, egitasmoa ezingo luke egin Florianek. Sekulako ardura dute sozialistek esku artean”. Ekainean egitekoak diren eskualde mailako hau-

VICTORIA KLOTZ

teskundeetako kanpaina inarrosi behar luke gaiak, bi itzulien arteko akordioak adosteko elementu saihestezin bihurtuz. Behintzat, Akitaniako Kontseilurako Europe Ecologie Berdeak alderdi ekologistak ez du aliantzarik onartuko Alderdi Sozialistarekin, azken honek ez dueino argiki segeriaren aurkako adierazpenik egiten. Hori segurtatu dio ARGIRI Blanco hautetsi ekologistak.

Instituzioen konpromisoak are harriarriagoak dira ikusirik helburua ez dela betegarria. Hori guztia, enpresak hitzemandako 25 bat lanpostu eta oihangintzan ondorioztatutako beste ehun baten truke: ikusita albo-kalteak, pisu gutxi dute ehun bat enpleguek. “Ikusirik pago hornidurari buruzko arrisku eta ziurgabetasunak, lekutzea erabakitzen balu enpresak, orduan alferrik utzitako industriagune bat genuke kolektibitateen eskuetan. Porrota balitz, nagusiki herritarrek jasanen lituzkete albo-kalteak”, irakurri daiteke SOS forêt Pyrénées taldeak plazaraturiko dokumentuan.

Makroproiektu horren kontra badira ere, berez ez dira oihangintzaren garapenaren kontra.

GARAPEN EKONOMIKOAREN ALDE

Pirinioetako ekonomiaren parte handia biltzen du oihana lanabes duen aktibitate ekonomikoak eta ezinbestekotzat dute herritarrak bertan bizitzen gelditzeko bidean. Hori horrela, egitasmo alternatiboak proposatzen dabilta. Adibidez, ondokoa irakurri daiteke Mendiko Haute-sien Gutunean: “Enpleguaren berlokalizazio argia behar dute mendiarteko herritarrek, tokiko beharrei erantzuteko gisan; hori zuraren alorretik iragaiten da, materia honen erabilpena indartu eta berdefinitu behar dugu, ‘oro-plastikoaren’ logikarekin bukatzeko”. Florianen egitasmoaren parean, alternatibei buruzko “gogoeta partekatu” bat hasteko deia luzatzen die te instituzioei, “aspirazio ekologiko, sozial eta ekonomikoen arteko oreka litzatekeen proiektu bat adosteko gisan”.

Gaur egun aktibitatean dauden zerrategia txiki eta ertainez josiak dira Pirinioak, eta zailtasunak zailtasun –batez ere merkatu mundializatu baten menpe direlako– aitzina doa oihangintza. Segeria industrialaren etorrerak enpresa ttipiak zailtasunetan ezarriko lituzke, multinazionalaren parean pisu guti lukeelako. “Betikoa da: enplegu sortzaile

gisa aurkezten digute proiektua, baina errealitatean, enpleguak suntsituko lituzke, enpresa ttikiek ezingo luketelako biziraun”, Blancoren hitzetan.

BIOMASA ZENTRAL BATEN XEDEARI LOTURIKO PROIEKTUA

Justu 2019an jaso zuen Lannemezango Bois Energie enpresak Frantziako Transizio Ekologikoaren ministerioaren partetik proiektu berri batentzako baime-na. Zehazki, 9 milioi euroko inbertsioa eskatuko lukeen biomasa zentral baten egitasmoa begi onez ikusten dute, garapen iraunkorraren filosofiarekin bat egiten duela azpimarratuz. Erabili ezin diren zurak eta zerratokietako zaborrak energia ekoizteko baliatu nahi lituzke enpresa honek. Urtean, 30.000 tona zur beharko lituzke elektrizitatea eta berotasuna produzitzeko. Hau ere beste makroproiektu bat.

Biomasa zentralaren eta segeria industrialaren xedeak elkar loturik direla diote italiar multinazionalaren proiektuaren aurkakoe: kalitateagatik ala handitasunagatik, desegokiak diren zurak zentralera bideratzen ahalko lituzke, lasai asko. Gainera, zentralaren xedea

DANI BLANCO

aurkezturik duen enpresaren akzionarioen artean dago Energies Services Lannemezan sozietatea –honek Bernard Plano Lannemezango auzapeza duelarik presidente–. “Zuraren ustiapenak geroa segurtatua ukan dezake, eraikuntzara zein altzairugintzara bideratzerakoan karbonoa stockatzen dugulako; haatik, energiaren ekoizpenarekin kontuz ibili behar gara: beharrez horretara bideratu ditzazkegu hondarkinak, baina zur landugabeak ez, biomasa karbono isurtzaile delako ere”, dio Lachaudek.

Iritzi berekoa da Teletxea ere: “Biomasarena interesgarria izan daiteke, baldin eta eskala ttipian eta tokian-tokikoa baldin bada; baina biomasa zentral hau ez da egokia, makineria guztia ibilarazteko energia asko eskatzen duelako, eta azkenean, betikoa: zur asko jango luke energia gutti ekoizteko”. Behin baino gehiagotan luzatu izan dute abisua aditu eta zientifikoek ere: Europako Ingurumen Agentziako zientzia-batzordeak ohartarazirik du *bioerregaien* erabilerak karbono-emisioak gehitu ditzakeela; eta IPCC Klima Aldaketari Buruzko Gobernu Arteko Taldeak ere ohartarazten digu biomasa ez dela karbonoan neutroa.

Kontua da Frantziako Gobernuak 2016-2026 urteentzako finkaturiko norabideen artean dugula oihanen kudeaketa hau, zuhaitzen mozte masibo eta industrialean zentraturikoa. Hamabi

“Azkenean, galdera da: nolako oihanak nahi ditugu gure umeentzat? Basoa ez da mugagabea, eredu industrial honekin bukatu behar dugu”

Ramuntxo Teletxea
oihanzaina

milioi metro kubo gehiago ustiatzeko helburua finkaturik du dekretu bidez, energiaren ekoizpena bideratzeko asmoarekin. Ekologistek argi dute: “Bioenergiagatik basoak modu intentsiboan

eta etenik gabe ustiatzen badira, ezingo dute inoiz berreskuratu karbono-biltegi izaera”.

Hori horrela, biomasa energia iturri interesgarria baldin bada ere, modu industrialean antolatuz gero, onura baino kalte gehiago ekartzen ditu. Oihanak utzi behar dira, bizirik, zahartzen, ezinbestekoak direlako bai ekosistemaren orekarentzat, baita klima larrialdiaren aurkako borrokarako ere. “Beroketa globalaren kontrako borrokarako aliatuak ditugu zuhaitzak, baso zaharrak beharrezkoak ditugu; eta suertedunak gara, ikusiz Pirinioetan zer nolako aberastasuna dugun”, dio Blancok. Urte luzeetan basoa lan esparru eta lan tresna duen Teletxea basozainak ere ondoak dio, pentsakor: “Oihanak zaindu behar ditugu. Azkenean hau da galdera: Nolako oihanak nahi ditugu gure umeentzat? Agintariak uste dute natura erabat menperatu dezaketela, baina ez da egia. Uste dute etengabe eman dezakeela oihanak, baina guk, basoetan gaudela, badakigu duena bakarrik eman dezakeela, basoa ez dela mugagabea. Eredu industrial hauekin bukatu behar dugu”. ●